

JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN **VIHERPOLITIikka**

2012

Sisällysluettelo

Johdanto	4
Viheralueet ja niiden merkitys.....	6
Läpikulkevat teemat.....	8
Viherasiat ovat yhteisiä.....	10
Liikkeelle lähiympäristöön	12
Päijänteelle	14
Kehä Vihreä.....	16
Kierretään Kehä Sinisiä	18
Uudenlaista kaupunkivihreää.....	20
Maiseman muisti	22
Viherpolitiikan toteutus ja resurssit.....	24
Seuranta ja yhteystiedot.....	26
Liitteet	27
Liite 1 Viherpolitiikan kärkihankkeet periaatteittain, vuosittain ja vastuutahoittain	
Liite 2 Viherpolitiikan jatkuvat toimenpiteet periaatteittain ja vastuutahoittain	
Liite 3 Viheralueisiin liittyviä suunnitelmia ja selvityksiä	

Johdanto

Viherpolitiikka on Jyväskylän kaupunkistrategiaa toteuttava ohjelma. Viherpolitiikka koskee Jyväskylän kaupungin viheralueita, ja siinä luodaan toimintalinjat eri vastuualueilla tapahtuvalle viheralueiden suunnittelulle, rakentamiselle ja ylläpidolle. Viherpolitiikalla luodaan kokonaiskuva Jyväskylän kaupunki- ja luontoympäristöstä, sen arvoista ja ominaispiirteistä sekä niiden kehittämisestä.

Viheralueita ovat mm. rakennetun ympäristön puistot ja lähivirkistysalueet, lähiliikunta-alueet ja muut ulkourheilualueet, julkisten rakennusten pihat, laajat luonnonmukaiset viheralueet metsineen ja vesistöineen, maaseutumaiset ympäristöt peltoineen ja niittyineen sekä luonnonsuojelualueet. Tärkeä elementti viheralueilla on niillä sijaitsevat eritasoiset virkistysreitit. Näitä viherpalveluja hallinnoivat kaupungissa kaupunkirakennepalvelut, liikuntapalvelut sekä Jyväskylän Tilapalvelu.

Viherpolitiikka parhaimmillaan toimii ideoiden antajana myös muiden tahojen kuin kaupungin toimintaan viheralalla. Sekä yritysten, yhdistysten

että yksittäisten asukkaiden aloitteet ja ideat viherasioiden hyväksi ovat tervetulleita, ja kaupunki pyrkii omalla toiminnallaan mahdollistamaan niiden toteutumisen.

Tavoitteet

Viherpolitiikalla edistetään osaltaan kaupunkistrategiassa, kaupungin ympäristöpolitiikassa sekä ilmasto-ohjelmassa esitettyjä tavoitteita. Keskeisimmät näiden strategioiden ja ohjelmien kanssa yhtenevät tavoitteet liittyvät mm. tavoitteisiin koskien

- kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä,
- vetovoimaisen yhdyskuntarakenteen edistämistä,
- viherrakenteen kohentamista,
- virkistysmahdollisuuksien parantamista,
- luonnon monimuotoisuuden edistämistä,
- olemassa olevien esteettisten ja kulttuuriarvojen säilyttämistä,
- ilmastonmuutoksen huomioimista sekä myös
- asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien parantamista.

Viherpolitiikan laadinnassa on ollut näkökulmana tuoda viheralueita ja viherpalveluita esille kokonaisuutena ”ilman hallinnollisia rajoja”. Viheralueiden ja -palveluiden hallinnointi kaupungissa jakaantuu usealle eri vastuualueelle, ja viherpolitiikan toimenpiteillä halutaan sitouttaa eri tahot yhteisten periaatteiden pitkäjänteiseen toteuttamiseen. Samalla muodostetaan yhteinen käsitys viheralueiden kehittämissperiaatteista sekä ns. kärkihankkeista, joihin tulevana vuosina panostetaan.

Viherpolitiikan laadinnassa ja toteutuksessa keskeisenä tavoitteena on sekä kaupungin sisäisen yhteistyön että asukkaiden, yritysmaailman, kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen. Viherasioista tiedottamista halutaan määrätietoisesti parantaa.

Sisältö ja toteutus

Viherpolitiikka muodostuu seitsemästä periaatteesta, joita toteuttaa joukko nimettyjä kärkihankkeita sekä toimenpiteitä. Lisäksi on määritelty

kuusi läpikulkevaa teemaa (ns. HELYYT), joita toteuttavia toimenpiteitä nostetaan erityisesti esille kunkin periaatteen osalta.

Viherpolitiikan visioissa on kuvailtu kaupungin tahtotila pitkällä tähtäimellä. Esitetyt suunnitelma- ja ohjelmatyypiset toimenpiteet on ajoitettu toteutettavaksi vuoteen 2017 mennessä, jolloin viherpolitiikka on seuraavan kerran tarkoitus päivittää. Konkreettisten kohteiden ja kärkihankkeiden toteutus voi ajoittua tätä pidemmälle ajanjaksolle.

Viherpolitiikan myötä on noussut esille erityisesti suurten ns. kehittämishankkeiden ohjelmoinnin tarve. Nämä hankkeet ovat luonteeltaan useita vastualueita koskettavia ja vaativat toteutukseen kaikkien osapuolien pitkäjänteisen sitoutumisen. Jatkossa onkin tarve yhä enemmän paneutua viherpalveluiden ohjelmointiin kokonaisuutena – tällöin tulee muodostaa yhteinen käsitys tulevista hankkeista perustuen mm. maankäytön 10-vuotisojelmaan (KymppiR) ja siihen liittyviin palveluverkkoselvityksiin, kaavoitusohjelmaan, ilmasto-ohjelmaan, yhdyskuntatekniikan

viherpalveluohjelmaan, Tilapalvelun investointiohjelmaan ja liikuntasuunnitelmaan.

Viherpolitiikan laadinta

Jyväskylän kaupungin viherpolitiikan on laatinut työryhmä, jossa on ollut edustus kaupunkirakennepalveluista, Jyväskylän Tilapalvelusta, liikuntapalveluista, nuorisopalveluista, vanhuspalveluista, päivähoitosta, opetuspalveluista, innovaatiopalveluista sekä maaseutupalveluista. Projektiryhmä on kokoontunut laadinnan aikana 10 kertaa.

Viherpolitiikkaa laadittaessa on järjestetty lukuisia keskustelu- ja esittelytilaisuuksia muille kaupungin organisaatiossa työskenteleville henkilöille, luottamushenkilöille sekä muille viranomaisille.

Viherpolitiikan laatimista on ohjannut apulaiskaupunginjohtaja Timo Koiviston luotsaama ohjausryhmä, joka on kokoontunut projektin aikana kaksi kertaa.

Viherpolitiikka on ollut nähtävillä 17.1.-17.2.2012 välisenä aikana. Siitä saatiin yhteensä 20 lausuntoa

ja kommenttia, joiden perusteella viherpolitiikkaan tehtiin pieniä täydennyksiä. Viherpolitiikka etenee kaupunginvaltuuston hyväksymiskäsitteilyyn keväällä 2012.

Viheralueet ja niiden merkitys

Viheralueet, luonto ja sen tuottamat ns. ekosysteemipalvelut ovat monella tapaa tärkeitä. Asukkaille viheralueet ovat tärkeitä virkistyksen ja ulkoilun kannalta. Viheralueita ja niiden tarjoamia toiminnallisia ja kulttuurisia arvoja arvostetaan erityisesti oman asunnon läheisyydessä. Kaupungin luonnonläheisyys on vetovoimatekijä.

Ihmisten hyvinvoinnin kannalta viheralueilla ja niillä kulkevilla virkistysreiteillä on merkittävä rooli. Viheralueet tarjoavat keinon stressin ehkäi-

semiseen tai siitä palautumiseen. Tutkimusten mukaan asuinympäristön luontoelementtien suurempi määrä ennustaa parempaa terveydentilaa. Asukkaat arvostavat vihreää kaupunkirakennetta, jossa on mahdollisuus kokea jopa luonnonrauhaa oman asuinpaikan lähistöllä. Tarkkaavuushäiriöisillä lapsilla on havaittu sitä lievempiä oireita mitä luontomaisemmassa ympäristössä he ovat leikkineet.

Jyväskylässä tehdyn arvokartoituksen (2008) pe-

rusteella voidaan tarkemmin tarkasteltaessa löytää pieniä eroja viheralueiden arvostuksessa esimerkiksi eri ikäryhmien välillä. Lapset keskittyvät lähiympäristöönsä, kun taas aikuisten näkökulmasta laajemmat yhtenäiset reitit ja olemassa olevien tärkeiden viheralueiden kunnostaminen ja säilyttäminen ovat merkityksellisiä asioita.

Viheralueet ja virkistysreitit tarjoavat puitteet arkiselle liikunnalle. Vuonna 2010 toteutetun Jyväskylän ulkoiluolosuhteiden asukaskyse-

lyn (SULKA II) mukaan suosituimmat ulkolulajit ovat kävelylenkkeily, hiihto, juoksulenkkeily, koiran ulkoiluttaminen sekä pyöräily. Nimenomaan asutusta lähellä sijaitsevat, ilman autoa saavutettavat virkistysalueet houkuttelevat ihmistä liikkumaan. Lähialueet ovat saavutettavuutensa vuoksi erityisen tärkeitä pienille lapsille sekä vanhuksille. Tutkimusten mukaan kävelymatkan päässä oleva vihheralue vaikuttaa pitkäikäisyyttä edistävästi.

Ekosysteemipalveluista ns. ylläpitävät toiminnot turvaavat mm. ravinteiden kiertoa ja ns. säätelevät palvelut mm. puhdistavat ilmaa ja vesiä. Kasvillisuudella on suuri merkitys suojatessaan mm. liikenteen aiheuttamia pölyhaittoja vastaan. Kasvilliset alueet myös imeyttävät ja viivyttävät sade- ja sulamisvesiä sekä vähentävät tulvahaittoja.

Vihheralueilla on suuri merkitys myös maisemassa ja kaupunkikuvassa, nämä esteettiset kokemukset ovat osa ns. kulttuurisia ekosysteemipalveluja. Vihheralueet ovat myös osa kaupungin kulttuurihistoriaa.

Läpikulkevat teemat

Läpikulkevat teemat, ns. HELYYT, ovat nousseet viherpolitiikkaa laadittaessa esille näkökulmina, joita halutaan erityisesti nostaa esille. Ne ovat näkökulmia, jotka tulisi muistaa sekä alueellisesti että aiheena ottaa huomioon viheralueita suunniteltaessa, rakennettaessa ja hoidettaessa. Tällä aukeamalla on kuvattu teemojen keskeisin merkitys viheralueiden kannalta, lisäksi kunkin periaatteen yhteydessä seuraavissa kappaleissa on havainnollistettu kunkin teeman asemaa kulloinkin käsiteltävän periaatteen osalta. Ylläpidolla on aivan erityinen merkitys monessa suhteessa, minkä vuoksi sille on annettu erityisesti painoarvoa yhtenä ”helyistä”.

Hyvinvointi ja terveys

Asukkaiden fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on viheralueiden kehittämisen taustalla oleva tärkein lähtökohta. Erityisesti viheralueiden reitistön kehittämishankkeet ja esim. lähiliikunta-alueet ovat merkittäviä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Viheralueiden riittävä ylläpito on yksi elementti myös ympäristön turvallisuuden kokemisessa.

Esteettömyys

Esteetön ympäristö on helppokulkuinen, toimiva ja turvallinen. Esteettömyys tulee ottaa huomioon kaikessa suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa. Se voi tarkoittaa käytännössä hyvinkin pieniä asioita. Erityisen tärkeää esteettömyys on ikääntyneille ja liikuntaesteisille tai vaikkapa lastenvaunuja työntäville, mutta ympäristön esteettömyys helpottaa kaikkien liikkumista sekä myös mm. viheralueiden huoltotoimia. Talvella laadukas ylläpito mahdollistaa liikkumisen kaikille kulkumuodoille ja eri ikäryhmille.

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan sekä alkuperäisen luonnon elinympäristöjä että kasvi- ja eläinlajien sekä muun eliöstön moninaisuutta myös kaupunkiympäristössä. Luonnon monimuotoisuutta voi edistää erilaisilla viheralueiden toteuttamistavoilla ja ylläpitoratkaisuilla. Luonnon monimuotoisuus voi olla lähiympäristöä elävöittävä ja myös esteettistä monipuolisuutta tukeva tekijä. Monimuotoisen ympäristön vaaliminen niin kaupunkirakenteen keskellä kuin maaseutualueilla tulee ottaa huomioon kaiktasoisessa suunnittelussa, rakentamisessa sekä ylläpidossa.

Ympäristötietoisuus

Viherpolitiikan tarkoitus on nostaa niin asukkaiden, yritysmaailman kuin viranomaistenkin tietoisuutta viheralueiden arvoista ja niiden taustalla olevista tekijöistä sekä erilaisten ratkaisujen kestävydestä niin ekologisesti, sosiaalisesti kuin toiminnallisesti. Keinoja ovat tiedottaminen, yhteistyön lisääminen, viheralueaiheisten seminaarien ja luentotilaisuuksien järjestäminen sekä konkreettisten toimenpiteiden toteuttaminen. Ympäristötietoisuuden lisääntyminen johtaa näiden tahojen aktiivisempaan rooliin viheralueilla toimijoina ja niihin vaikuttajina.

Ylläpito

Laadukas ylläpito on viihtyisän ympäristön luomisen edellytys. Ilman ylläpitoa ei ole mieltä toteuttaa uusia palveluja. Kaupungin laajeneminen ja rakennettujen viheralueiden määrän lisääntyminen kasvattavat ylläpidettävää aluetta, ja viherpalveluiden aktiivinen käyttö edellyttää niiden säännöllistä hoitoa. Ylläpidolle on varattava sille tarpeelliset resurssit.

Ylläpidon kehittämisen keinoja ovat hoidon arvoalueiden määrittely, uudet yhteistyömuodot asukkaiden ja yritysten kanssa sekä uudenlaiset luonnonmukaisuuden asteet. Jos jo kaavoitusvaiheessa otetaan viheralueiden suunnittelussa huomioon luonnon asettamat lähtökohdat esim. kasvuoloihin tai hydrologiaan liittyen, luodaan pohja, jonka tuloksena syntyy helpommin ylläpidettäviä kokonaisuuksia. Myös tavoite hulevesien luonnonmukaisesta hallinnasta asettaa tällaiselle kokonaisajattelulle tulevaisuudessa yhä enemmän haasteita ylläpidon kannalta.

Viheralueiden toimintojen pohtimisen rinnalla on kiinnitettävä huomiota myös hallinnollisiin ratkaisuihin, jotta aikaansaadaan ylläpidonkin kannalta luontevia ratkaisuja. Viherpalveluiden kokonaisohjelmointi sekä suunnitteluratkaisujen kehittäminen ylläpidon tavoitteet huomioon ottaen on yksi tapa myös hallita kustannuksia.

Tapahtumat ja matkailu

Viherpolitiikalla halutaan viestiä, että viheralueet on tarkoitettu kaikille. Sen myötä halutaan kannustaa viheralueiden monipuolisempaan käyttöön ja jopa erityisten tempausten ja muiden tapahtumien järjestämiseen. Kaupunki tulee järjestämään erilaisia ajankohtaisia tapahtumia, mutta myös asukkaiden, yhdistysten tai muiden tahojen aloitteet ovat tervetulleita. Viheralueista on mahdollisuus kehittyä tulevaisuuden matkailukohteita tapahtumineen, jotka houkuttelevat kävijöitä myös Jyväskylän ulkopuolelta.

Viherasiat ovat yhteisiä

Viheralueet ovat kaupunkilaisten hyvinvoinnin, terveyden ja asuinympäristön viihtyisyyden kannalta keskeinen elementti. Ne ovat kaikille avoin ja samalla maksuton palvelu. Tämän vuoksi jokaisen halukkaan pitää voida toimia viheralueiden puolesta ja ottaa kantaa niiden kehittämiseen. Viheralueilla toimii useita tahoja, ja myös asukkaiden oma aktiivisuus on suuri mahdollisuus viheralueiden suunnittelussa ja ylläpidossa.

Visio

Yhteistyötä tehdään ja kehitetään niin asukkaiden, kolmannen sektorin, yritysmaailman kuin viranomaisten kanssa. Erityisryhmille suunnattuun yhteistyöhön panostetaan, aktiivista yhteydenpitoa ylläpidetään nuorisovaltuuston, Lasten Parlamentin, vanhusneuvoston sekä vammaisneuvoston kanssa. Asukkaat saavat tietoa suunnitteluhankkeista ja pääsevät halutessaan osallistumaan niihin. Aktiiviset yhdistykset ja yksittäiset asukkaat voivat antaa oman panoksensa konkreettisestikin viheralueiden hoidossa.

Yritysmaailman ja muiden sidosryhmien suuntaan lisätään yhteistyötä. Myös kaupungin ulkopuolisia toimijoita on enenevässä määrin mukana viherpolitiikan periaatteiden ja teemojen toteuttamisessa. Yritykset edistävät osaltaan mm. uudenlaisen kaupunkivihreän edistämistä Jyväskylässä.

Kaupungin sisäinen yhteistyö sujuu huolimatta vastuualueiden rajoista - yhteistyö on jatkuvaa, joustavaa ja monipuolista. Kaupungin sisäinen viherryhmä seuraa viherpolitiikan toteutumista ja toimii osin toimenpiteiden toteuttajana. Viherpolitiikan periaatteet ja toimenpiteet konkretisoituvat niihin yhteisesti sitoutuneiden toimijoiden ansiosta. Uusia toimintamalleja etsitään ennakkoluulottomasti. Uusia yhteistyökuvia etsitään mm. kulttuuripalveluiden kanssa. Viherasioista tiedottamista parannetaan ja selkeytetään sekä viheralueiden nimikäytäntöjä yhtenäistetään.

Kärkihankkeet

- Asukkaiden viheraluearvostuksia sekä viheralueita koskevia kehittämisajatuksia kartoitetaan erityisellä selvityksellä, selvitys toimii myöhemmin laadittavan viherosayleiskaavan lähtötietona
- Viherpalveluita ohjelmoidaan yhteistyössä osana kaavoituksessa kehitettyä KymppiR - maankäytön toteutusohjelmaa, ohjelmoinnin pohjaksi laaditaan erityinen viheralueiden laatukartoitus
- Viheralueita koskevat kaupungin internet-sivut uudistetaan

Hyvinvointi ja terveys: tiedottamisen avulla nostetaan esille viheralueiden merkitystä hyvinvoinnin ja terveyden edistäjinä

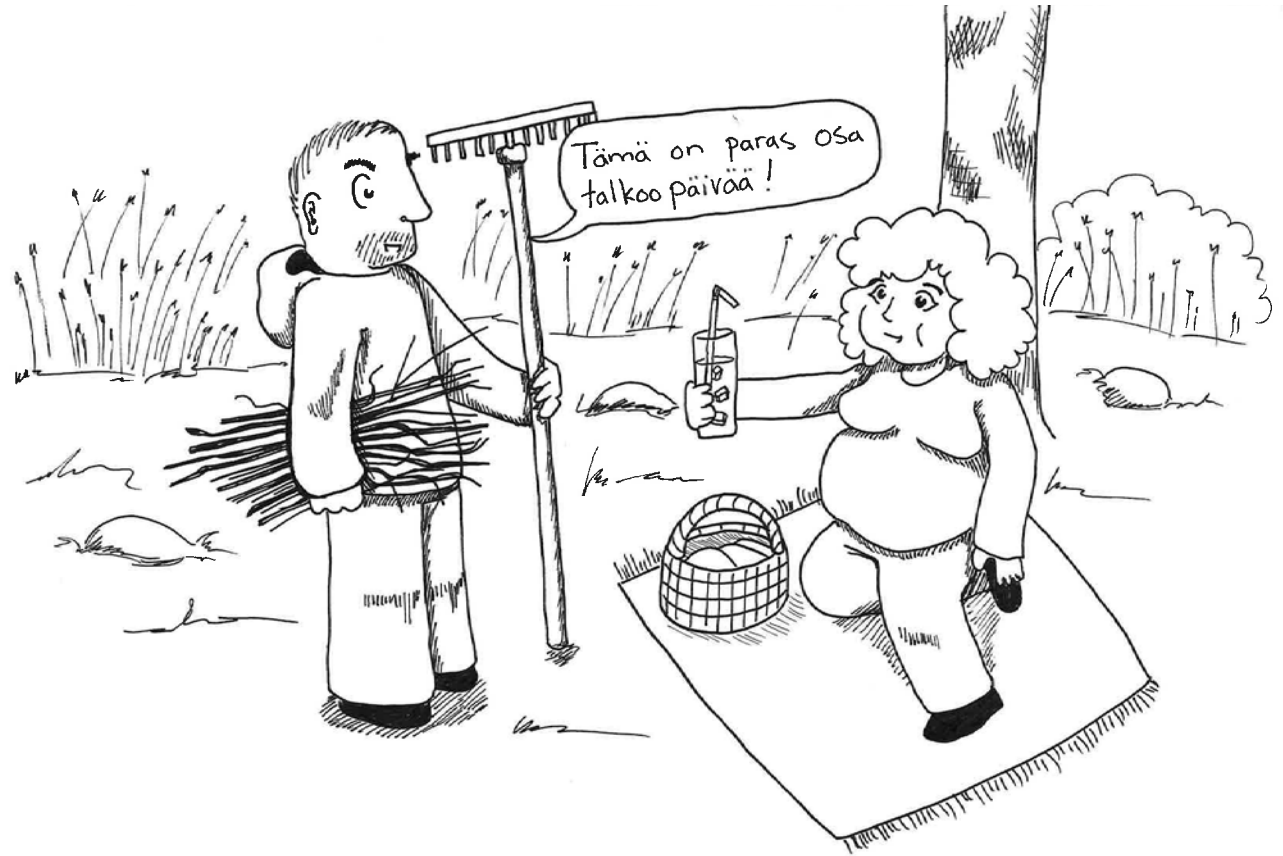
Esteettömyys: esteettömyyden edistäminen edellyttää jatkuvaa palautetta asukkailta ja liikkujilta

Luonnon monimuotoisuus: kukin huolehtii osaltaan siitä, että aiheuttaa toimillaan ja toiminnoillaan mahdollisimman vähän vaurioita luonnonvaraisten kasvien ja eläinten elinolosuhteissa

Ylläpito: viherhoitolomake ja nimikkopuistointi mahdollistavat aktiivisen asukkaan tai yrityksen osallistumisen puistojen hoitoon

Ympäristötietoisuus: oman asuinalueen viherarvot ovat tiedossa

Tapahtumat ja matkailu: vuosittain järjestettävään viherseminaariin kutsutaan sidosryhmiä ja yrityskumppaneita

Liikkeelle lähiympäristöön

Oman asuinpaikan lähiympäristö muodostaa tärkeän kehyksen asukkaiden jokapäiväiselle elämäl- le, hyvinvoinnille ja terveydelle. Erityisen tärkeitä lähialueet ovat lapsille, nuorille sekä ikääntyneil- le. Niinpä niiden tulee olla helposti erityisesti näi- den ryhmien saavutettavissa. Lähipuistot ja -lii- kuntapaikat ovat tärkeitä kohtaamisen paikkoja. Asuinalueiden lähetyviltä on tasapuolisesti kaik- kialla kaupungissa löydyttävä kenttiä palloi- luun, alueita vapaamuotoiseen oleskeluun ja leikkiin sekä reittejä virkistykseen ja ulkoiluun. Lähivirkistysalueet ovat liikuntakaupungin tärkeä arkinen ulottuvuus.

Visio

Kaavoituksella on turvattu riittävä virkistysalu- eiden määrä, ja palveluvarauksia on tehty riittä- västi myös tulevien asukkaiden tarpeita ajatellen. Jyväskylän luonne liikuntakaupunkina näkyy kau- punkilaisille sekä todellisessa asuinympäristössä että tiedotuksessa.

Kevyen liikenteen verkosto on ymmärretty tär-

keäksi liikuntapaikaksi. Verkosto on katkeamaton ja johdonmukainen vieden myös monille luon- non poluille. Lähimetsiä hoidetaan liikkujan hel- pon ja turvallisen kulun varmistamiseksi.

Lähiliikuntaverkoston kehittämisellä taataan eri kaupunginosien tasapuolinen palvelutaso niin keskustassa, asuinalueilla, taajamissa että kylil- lä. Pihalla-ryhmä tekee tiivistä yhteistyötä lähi- liikuntakohteiden parannusten toteuttamiseksi. Lähiliikunta-alueiden ja erityisesti koulujen lähi- ympäristöjä on parannettu ja monipuolistettu yh- teistyössä nuorten, lasten ja muiden asukkaiden kanssa.

Lähipuistot on suunniteltu palvelemaan eri ikä- polvien liikuntaa. Ikääntyneiden lähiympäristö- jen suunnittelun ja toteutuksen tasoa on nostet- tu, ja heidän mahdollisuuksiaan omatoimiseen ja turvalliseen liikkumiseen parannetaan erityises- ti palvelutalojen läheisyydessä. Uusia palveluta- loja kaavoitettaessa panostetaan esteettömän ja turvallisen ympäristön suunnitteluun yhteistyös- sä viranomaisten, rakentajien ja käyttäjien kanssa.

Luonnonmukaisia lähialueita hyödynnetään op- pimis- ja elämysympäristöinä. Arvokkaat luon- tokohteet säilyvät luonnontilaisina niitä ympä- röivien suojavyöhykkeiden ja kulkua ohjaavien polkujen ansiosta.

Kärkihankkeet

- Lähiliikuntaverkoston kehittämisen pohjaksi laadi- taan lähiliikuntaohjelma, jonka kohderyhminä ovat lasten ja nuorten lisäksi myös aikuiset ja ikäänty- neet
- Pohjanlammen monipuolinen lähiliikuntapuisto Kuokkalassa on yksi merkittävimmistä lähiliikunta- hankkeista
- Jyväskylään laaditaan virkistysreittien kokonaisoh- jelmointi ja sen toteuttaminen aloitetaan
- Palvelutalojen pihosta ja lähiympäristöistä teh- dään toimenpideselvitys, jonka perusteella niiden turvallisuuden, esteettömyyden ja viihtyisyyden pa- rantamistoimet aloitetaan

Hyvinvointi ja terveys: viheralueet ja niillä kulkevat sujuvat kevyen liikenteen väylät ovat liikuntaa edistäviä

Esteettömyys: Helpot ladut –projekti etsii ja ylläpitää helppoja, kaikille saavutettavissa olevia latureittejä

Luonnon monimuotoisuus: lähiluonnon arvokohteet säilyvät ja palvelevat asukkaiden, koulujen ja päiväkotien tarpeita

Ylläpito: tärkeimmät lähireitit ja virkistysyhteydet ovat myös talvella laadukkaasti ylläpidettyjä ja valaistuja

Ympäristötietoisuus: oman asuinalueen viheralueet ovat lasten tärkein kasvuympäristö kodin ohella

Tapahtumat ja matkailu: kyläjuhlat ja kaupunginosatapahtumat pidetään lähiliikuntapaikalla

Päijänteelle

Päijänne tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen virkistykseen, retkeilyyn ja matkailuun. Päijänteen jylhät maisemat ja monipuolinen luonto tarjoavat mahdollisuuden rauhoittavaan oleiluun, kalastukseen tai reippaaseen kuntoiluun niin kesällä kuin talvella. Rantakylät ja -taajamat vahvistavat Päijänteen elinvoimaisuutta. Korpilahden kirkonkylä on Päijänteen erityisiä helmiä, ja Lutakon satamasta kehitty keskustan houkutteleva portti Päijänteelle.

Visio

Päijänteen tunnettuus ja saavutettavuus on parantunut, kaupunki ja kylät järven tuntumassa ovat Jyväskylän vahvuuksia. Päijänteellä liikutaan aktiivisesti niin vesillä, jäillä kuin sen ranta-alueilla – niin asukkaat kuin Jyväskylässä vierailevat viettävät siellä aikaansa. Jyväsjärveltä rantareitit jatkuvat Päijänteen rannoille niin Vaajakoskella kuin Kuokkalassa. Rantojen virkistysmahdollisuuksiin panostetaan Säynätsalossa ja Korpilahdella.

Kaupungilla on aktiivinen rooli virkistuksen ja ret-

keilyn edistämisessä. Se kehittää ja ylläpitää virkistysreitistöä, latuja, uimarantoja, satamia, muita rantautumispaikkoja sekä näköalapaikkoja. Päijänteen alueen viherpalveluiden opastusta ja niistä tiedottamista on parannettu. Ranta-alueita on säästynyt runsaat määrät rakentamattomana luonnon monimuotoisuuden ja maisemien turvaamiseksi sekä yleisen virkistyskäytön tarpeisiin.

Päijänteen matkailullinen merkitys on vahvistunut. Yhdessä verkostoituneena muiden kaupunkiorganisaation toimijoiden, alueellisten viranomaisten, yritysmaailman ja kolmannen sektorin kanssa kehitetään palveluita matkailun edistämiseksi. Päijänteen virkistys- ja retkeilykohteita tehdään tunnetuksi erilaisin tempauksin. Kaupunki edistää osaltaan Päijänteen biosfääri-hankkeen toteutumismahdollisuuksia sekä mahdollisen infokeskuksen perustamista Lutakkoon.

Kärkihankkeet

- Naissaaren toimintojen kehittämiseksi laaditaan kokonaissuunnitelma, jossa erityisenä lähtökohtana on turvata alueen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot
- Jääskelän matkailun ja virkistuksen kehittämistoimenpiteiden mahdollistamiseksi päivitetään alueen osayleiskaava
- Päijänteen virkistys-, maisema- ja luontoarvojen huomioon ottaminen ja säilymisen edistäminen kaavoin ja kyläselvityksin
- Matkailu, virkistys- ja retkeilymahdollisuuksien tiedottamisen parantaminen – Päijänteen kylähelmet, näköalapaikat, rantautumispaikat, uimarannat, retkeilykohteet sekä reitit kootaan kartoille internetiin

Hyvinvointi ja terveys: retket Päijänteelle ovat kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä parhaimmillaan

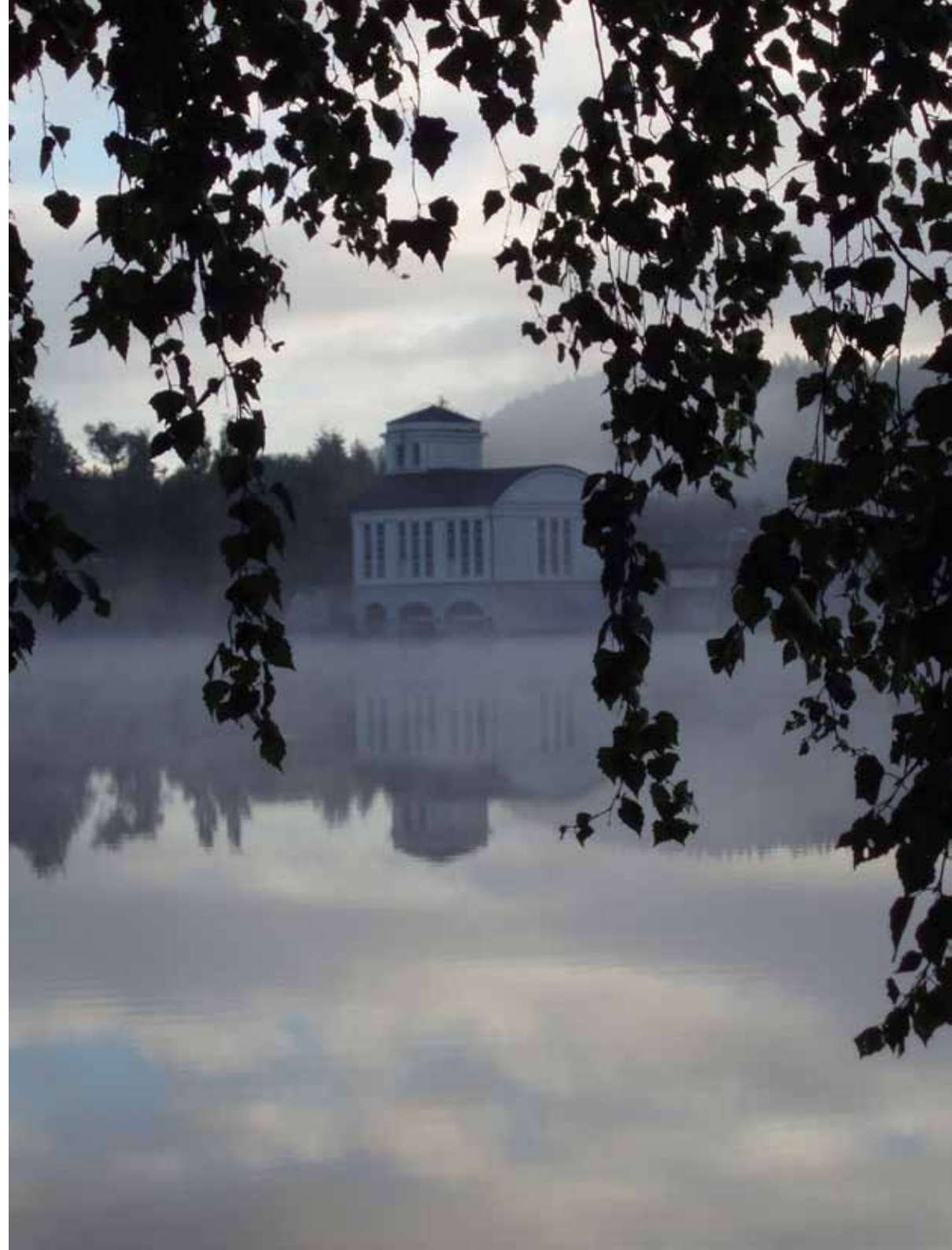
Esteettömyys: edistetään esteettömien retkeilykohteiden toteuttamista mm. Naissaressa ja Jääskelässä

Luonnon monimuotoisuus: retkeilijöiden ohjautuminen opastetuille reiteille ja luonnontilaisten rantojen ja saarien säästäminen

Ylläpito: Päijänteen satamat, rantautumispaikat ja uimarannat ovat laadukkaasti ylläpidettyjä

Ympäristötietoisuus: Päijänteen ympäristöarvoista tiedotetaan osana muuta tiedottamista

Tapahtumat ja matkailu: Päijänteestä kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa Jyväskylän luontomatkojen kokonaisuutta

Kehä Vihreä

Jyväskylän keskuspuisto muodostuu ydinkeskustan ympärille sijoittuvan Kehä Vihreän varrelle. Alueella on maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti tärkeitä viheralueita, merkittäviä luontokohteita ja monipuolisia liikuntapalveluita. Kehä Vihreä on keskustan asukkaiden lähivirkistysalue, joka tarjoaa paikkoja rauhoittua omissa oloissaan. Kehä Vihreällä on useita erityisalueita: yliopiston kampusalue ja Hippos, Harju ja tulevaisuudessa Kankaan alue.

Visio

Kehä Vihreästä on kehittynyt selkeä viheraluekokonaisuus, jonka turvallinen reitistö mahdollistaa alueen kiertämisen pääasiallisesti viheralueita seurailleen. Kehä Vihreä yhdistää rantaraitit ja mahdollistaa sujuvan siirtymisen järveltä toiselle.

Kehä Vihreä on matkailullisesti merkittävä kokonaisuus. Kankaan alueen ”sydän” ja sieltä löytyvä uusi kaupunkivihreä nivoutuu luontevaksi osaksi kokonaisuutta - sieltä löytyy tulevaisuudessa myös vihermatkailukohde, jota tullaan katsomaan

kauempaakin.

Virkistysreitistö jatkuu Kehä Vihreän osa-alueelta toiselle luontevasti, ja siellä kulkiessa voi kokea paikoin olevansa kaukanakin keskustan ja liikenteen hälinästä. Liikenteen risteyskohdat on minimoitu, ja kevyen liikenteen yhteydet ovat sujuvia, jatkuvia, hyvin opastettuja ja mahdollisimman esteettömiä.

Kehä Vihreän alueella on panostettu hyvään valaistukseen, kaupunkitaiteeseen sekä tapahtumien järjestämiseen. Reitin varrella on mahdollisuus tutustua paikallishistoriaan ja luonnon arvokohteisiin. Sen varrelta löytyy myös monipuolisesti erilaisia liikunta-aktiviteetteja.

Kehä Vihreän eri osa-alueiden ylläpito on suunniteltu niiden erityispiirteistä lähtien. Luonnon ja maiseman ehdoilla hoidettujen (tai hoitamattomien) alueiden lomaan jäävät intensiivisesti hoidetut, rakennetut puistot ja liikunta-alueet. Puistojen kehittämisessä ja hoidossa otetaan huomioon kulttuurihistorialliset arvot erityisesti Mattilanniemen, Seminaarinmäen, Harjun ja

Viitaniemen alueilla.

Kärkihankkeet

- Kehä Vihreän osa-alueiden, reittien, opastuksen ja valaistuksen kehittämiseksi laaditaan kokonaissuunnitelma yhteistyössä asukkaiden ja eri vastuualueiden kanssa. Kokonaissuunnitelma pitää sisällään myös ylläpidon periaatteiden määrittelyn erityyppisillä viheralueilla.
- Tourujoen palauttamista ainakin osin vanhaan uomaansa tutkitaan Kankaan suunnittelun yhteydessä. Joen varren alueille laaditaan hoitosuunnitelma
- Harjun kunnostus alkaa laaditun maisemasuunnitelman mukaisesti

Hyvinvointi ja terveys: Kehä Vihreästä muodostuu ydinkeskustan tärkeimpiä lähiliikuntapaikkoja

Esteettömyys: keskustassa asuu paljon ikääntyneitä, joten alueen reitit ovat mahdollisimman esteettömiä

Luonnon monimuotoisuus: olemassa olevien luontoarvojen säilyttäminen erityisesti Tourujoella ja Harjulla

Ylläpito: ylläpito on laadukasta ympäri vuoden ja ylläpidon tavoitteet ovat monipuolisia luonnonympäristöstä rakennettuun puistoon

Ympäristötietoisuus: kulttuuritietoisuus ja ympäristökasvatus toimivat käsi kädessä

Tapahtumat ja matkailu: Kehä Vihreä kattaa alueen, jolle suurimmat tapahtumat ja Jyväskylän ydinalueen matkailukohteet keskittyvät

Kierretään Kehä Sinisiä

Jyväskylän maisemaan kuuluvat olennaisena järvet ja niitä ympäröivä vehreä luonto. Kehä Siniseksi on nimetty keskustan lähellä sijaitsevat Jyväsjärvi, Tuomiojärvi ja Palokkajärvi – toisiinsa niitä yhdistää Kehä Vihreä. Järvet ranta-alueineen ovat monipuolisia virkistysympäristöjä kaikkina vuodenaikoina, niistä voi nauttia kävellen, pyöräillen, hiihtäen tai meloen. Luonto on läsnä niin vedessä kuin rannoilla.

Visio

Kehä Siniset eli Jyväsjärvi, Tuomiojärvi ja Palokkajärvi ranta-alueineen ovat keskustaajaman tärkeitä virkistyskokonaisuuksia. Näiden järvien rannoille ei osoiteta enää uusia rantatontteja. Kehittämisessä painopiste on virkistysolosuhteiden parantamisessa. Kulutus ja intensiivisimmät virkistystoiminnot on ohjattu alueille, jotka sitä parhaiten kestävät. Reitistön suunnittelun tärkeä lähtökohta on luonnon ja maiseman kannalta herkkien alueiden huomioon ottaminen. Kolme järveä niiden rantojen tuntumassa kulkevine reitteineen ovat luonteeltaan erilaisia.

Jyväsjärven rantaraitti ympäristöineen on varsin urbaani, siellä liikutaan aktiivisella otteella. Jyväsjärvellä reitin varren palveluita ja opasteita kehitetään edelleen.

Uudet Tuomiojärveä ja Palokkajärveä kiertävät rantaraitit monipuolistavat virkistysmahdollisuuksia, ja tuovat omilla erityispiirteillään uusia mahdollisuuksia ympäristön kokemiseen. Niitä kiertävät reitit on sovitettu ympäristöön, ja ne ottavat huomioon eri käyttäjäryhmät. Tuomiojärven Haukanniemestä toteutetaan kaikkien kaupunkilaisten yhteinen, luonnonläheinen virkistysalue. Järviä kiertävät reitit pyritään toteuttamaan mahdollisimman esteettöminä ja hyvin opastettuina.

Kärkihankkeet

- Tuomiojärven rantaraitin ja siihen liittyvien palveluiden toteutuksen aloitus
- Palokkajärven rantaraitin suunnittelu
- Mobiilisovelluksiin perustuvan opastuksen kehittäminen, jossa reittitietojen ja kohteiden esittelyn lisäksi mahdollisia asioita ovat mm. terveystiedot, tapahtumat, palvelut ja kaupunkisuunnistuskohteet. Opastuksen pilotointihanke Jyväsjärvellä asuntomessuihin mennessä.
- Haukanniemi varataan virkistyskäyttöön ja sen saavutettavuutta parannetaan mm. reitistöä toteuttamalla. Virkistyskäytön pohjaksi alueelle laaditaan kehittämissuunnitelma

Hyvinvointi ja terveys: rantaraitit sekä talvisin järvien jäällä kulkevat ladut ovat kaupungin suosituimpia liikuntapaikkoja

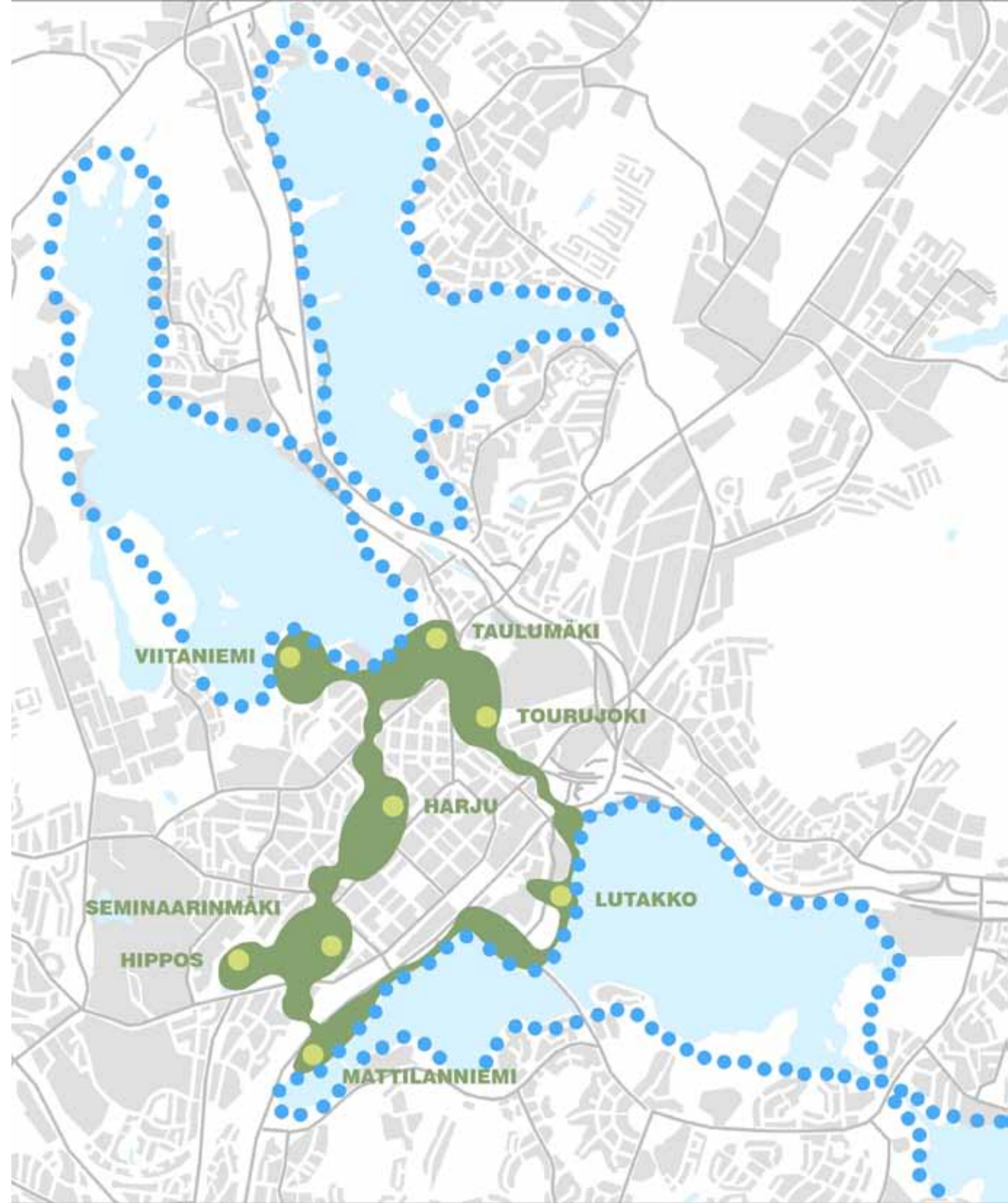
Esteettömyys: Haukanniemeen toteutetaan pyörätuolireitti ja esteetön nuotiopaikka

Luonnon monimuotoisuus: luonnon arvokohteet otetaan huomioon, ja kovin kulutus johdetaan pois herkimmiltä alueilta

Ylläpito: talvisin hiihtoladut ja hiekoitetut, aurattavat kävelyreitit ovat hyvin yhteen sovitettuja

Ympäristötietoisuus: reittien varren opasteet ja mobiilisovellukset auttavat ympäristötiedon leittämisessä

Tapahtumat ja matkailu: lähiretkeilyä ja pyörämatkailua kehitetään ja markkinoidaan mm. mobiilisovellusten avulla

Uudenlaista kaupunkivihreää

Uudenlaisella kaupunkivihreällä tarkoitetaan niin konkreettisia, uudenlaisia elämyksiä tarjoavia viheralueita ja pihoja, kuin uusia ennakkoluulottomia toimintatapoja. Myös asukkaat halutaan aktiivisesti kehittämään jyvaskyläistä tulevaisuuden viherkulttuuria. Uudenlainen kaupunkivihreä tarkoittaa myös ajattelutapaa, jossa luonto on enemmän läsnä rakennetuilla alueilla. Kaupunkivihreää tulisi ajatella nykyistä monimuotoisempana sekä yhtenäisesti toimivana kokonaisuutena ilman hallinnollisia rajoja.

Visio

Ekologisen maisema-arkkitehtuurin ja arkkitehtuurin uusia tuulia ja kansainvälisesti parhaita käytäntöjä sovelletaan Jyväskylässä. Uusia kaupunkivihreän muotoja, esimerkkinä viherkatuja, on haettu yhteistyössä kotimaisten ja ulkomaisten kumppaneiden kanssa ja parhaita käytäntöjä soveltaen. Uuden kaupunkivihreän muodot parantavat kaupunkiympäristön ilmapuhtautta, viivytävät hulevesiä, edistävät kaupunkiympäristön monimuotoisuutta ja parantavat

viihtyisyyttä. Hulevesiaiheet muodostavat sekä visuaalisesti että ekologisesti ympäristöä rikastuttavan elementin.

Erityinen uudenlaisen kaupunkivihreän kohdealue on Kangas, jonne toteutetaan maisema-arkkitehtonisesti korkeatasoinen viherkohde. Siitä muodostuu Jyväskylän ”vihermatkailun monumentti”. Kankaalla panostetaan pihojen ja puolijulkisten tilojen suunnitteluun ja hallintaan ”rajattomasti” tavoitteena vaihtelevien ja laadukkaiden pihojen ja puistojen aikaansaaminen, kustannustehokas ylläpito sekä tulevan asuinalueen yhteisöllisyyden tukeminen.

Tonttien vihreytyksen lisäämiseksi on panostettu suunnitteluun ja kehitetty uusia työkaluja. Luonnon elementit ovat läsnä tiiviissäkin kaupunkirakenteessa. Vihreää kehitetään sinne, missä sitä ei ole, ja säästetään siellä, missä se on vaarassa hävitä. Yritykset antavat oman panoksensa vihreytyksen lisäämiseksi toteuttamalla konkreettisia toimia omissa rakennushankkeissaan.

Asukkaat osallistuvat asuinympäristönsä ja viheralueidensa suunnitteluun. Asukkaat tuovat esille ideoitaan uudenlaisista viheralueista sekä alueiden väliaikaiskäytöstä ja hoidosta. Kaupunkilaiset ovat mukana ideoimassa ja toteuttamassa ympäristötaidetta, he osallistuvat erilaisiin tempauksiin, joita voivat järjestää niin kaupunki kuin esim. yhdistykset. Lähiruoka on arvostettua, keskustassa voi kuka tahansa viljellä ruokaa kaupunkiviljelmällään, maaseudulla taas tarjotaan isompia tontteja kotitarveviljelystä kiinnostuneille.

Kärkihankkeet

- Tonttien vihreytyksen lisäämiseksi kehitetty vihertehokkuus-työkalua pilotoidaan ja esitellään Asuntomessuilla vuonna 2014
- Kankaan alueen (joistain) viheralueista järjestetään maisema-arkkitehtuurikilpailu, jonka tavoitteena on löytää ideoita uudenlaisesta kaupunkivihreästä

Hyvinvointi ja terveys: tonttien vihreytys edistää kaupunkiympäristön terveellisyyttä

Esteettömyys: Kankaan innovatiiviset puistot ovat myös esteettömiä

Luonnon monimuotoisuus: hulevesien luonnonmukainen hallinta monipuolistaa ympäristöä

Ylläpito: Kankaan alueella kehitetään alueellista ylläpidon toimintamallia, jossa kaupunkivihreäkin hoidetaan "rajattomasti"

Ympäristötietoisuus: tempausten avulla tehdään uudenlaista kaupunkivihreää tutuksi kaupunkilaisille

Tapahtumat ja matkailu: uudet kaupunkivihreäkohteet ovat nähtävyyksiä

Kuva: Seppo Närhi

Maiseman muisti

Maisema on visuaalinen kertomus kaupungin historiasta ja sen asukkaiden toiminnasta eri aikoina. Erityisesti avoimet viljelysmaisemat niin taajamissa kuin haja-asutusalueilla ovat kulttuurihistoriallisesti tärkeitä. Avoimet maisemat tuovat vaihtelua virkistysympäristöön, ja perinnebiotoopit lisäävät luonnon monimuotoisuutta.

Visio

Maiseman muisti eli historian vaiheet ovat yksi viheralueiden kehittämisen lähtökohta. Perinteisen viherrakentamisen ja luonnonmukaisemman hoidon välille on etsitty vaihtoehtoja, ja luonnonmukaisesti hoidettuja alueita on lisätty. Kaupunki edistää perinnemaisemien ylläpitoa ja tiedottaa niiden arvoista.

Jyväskylässä vaalitaan tärkeimpiä, avoimia viljelysmaisemia. Taajamissa ne tuovat lisäarvoa tarjotessaan viheralueilla ja virkistysreiteillä kulkijoille vaihtelevia näkymiä. Lampaiden laidunnus, maisemapeltojen kasvien keräily tai hiihtely talvella ylläpidetyillä laduilla ovat viherpalveluita, joita saadaan aikaan kohtuullisilla panostuksilla.

Kaavoituksessa ja muussa suunnittelussa otetaan huomioon keskeiset avoimet alueet ja arvokkaat näkymät. Maaseutualueilla rakentamisen ohjauksella mm. kyläselvityksin edistetään arvokkaiden kulttuurimaisemien säilymistä. Yhteistyössä maanomistajien, kyläyhdistysten ja asukkaiden kanssa toimitaan aktiivisesti maiseman arvojen vaalimiseksi.

Kärkihankkeet

- Arvotetaan kaupungin omistuksessa olevat avoimet ja jo umpeutuvat alueet sekä määritetään näiden alueiden kehittämisperiaatteet (mm. avoimena säilytys tai metsitys)
- Laaditaan kyläselvityksiä, joiden avulla voidaan kannustaa kylien asukkaita huomaamaan maiseman arvot ja etsimään keinoja niiden säilyttämiseen

Hyvinvointi ja terveys: maiseman historiallinen jatkuvuus luo osaltaan perustaa hyvinvoinnille

Esteettömyys: Haukanniemen esteetön reitti kulkee avoimen kulttuurimaiseman halki

Luonnon monimuotoisuus: niityt, pellot ja laitumet reunavyöhykkeineen lisäävät monimuotoisuutta

Ylläpito: lampaiden laidunnusta jatketaan ja lisätään

Ympäristötietoisuus: avoimina säilytettävät pellot ovat osa elävää kulttuurihistoriaa, jonka kautta asukkaat voivat ymmärtää paremmin kaupungin kehittymistä

Tapahtumat ja matkailu: kylätapahtumat ja perinnemaisemien hoitotalkoot

Viherpolitiikan toteutus ja resurssit

Viherpolitiikan tavoitteeksi on asetettu, että siinä esitettyjen suunnitteluhankkeiden tai -ohjelmien toteuttaminen ei edellytä ylimääräisiä resursseja, vaan ennen muuta eri vastuutahojen olemassa olevan rahoituksen suuntaamista viherpolitiikan mukaisiin kohteisiin. Viherpalvelujen, kuten muidenkin palvelujen huolellinen ohjelmointi on tärkeä väline resurssien oikeaan kohdentamiseen. Samoin ylläpidon arvoalueiden määrittely sekä uudenlaiset luonnonmukaisuutta korostavat hoidot ovat tapoja hallita kasvavia kustannuksia.

Viheralueiden rakentaminen ja niiden ylläpitäminen ovat edullisia palveluita verrattuna niistä saatavaan hyötyyn ja palveluiden kattavuuteen asukkaiden kannalta (vrt. viheralueiden merkitys). Kansainvälisissä tutkimuksissa on laskennallisesti osoitettu esimerkiksi terveydenhoidossa säästetävän huomattavia summia ennaltaehkäisevällä toiminnalla. Ihmisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistämisessä miellyttävällä ja toimivalla lähiympäristöllä on tärkeä asema.

Metsät, pellot sekä muunlaiset luonnonmukaiset ja luonnonvaraiset alueet ovat pinta-alallisesti tär-

kein viherpalvelu Jyväskylässä. Erityisen tärkeä virkistyspalvelu asukkaille on näillä viheralueilla kulkevat eritasoiset ja eriluonteiset reitit. Luonto- ja metsäalueilla kulkevien polkujen, ulkoilureittien ja kevyen liikenteen väylien rakentamiseen ja ylläpitoon esitetään lisäpanostuksia tulevina vuosina. Tärkeää on myös lisätä reiteistä tiedottamista sekä kehittää opastusta, panostaa reittien oheispalveluihin ja rakenteisiin (kuten pitkospuihin tai nuotiopaikkoihin).

Viherpolitiikan kärkihankkeet ja toimenpiteet sisällytetään eri vastuualueiden ja yksiköiden vuosittaisiin budjetteihin. Jotkut merkittävimmät kärkihankkeet vaativat myös määrärahojen nostoa tiettyinä vuosina toteutuakseen. Erityisesti Kehä Vihreän ja Kehä Sinisten reittien ja osa-alueiden toteuttaminen ei voi johtaa siihen, että karsitaan asukkaille tärkeitä lähipalveluista asuinalueilla ja kylissä.

Laajenevassa kaupunkirakenteessa ylläpidon ja peruskunnostusten lisäresurssointi on tärkeää, sillä kunnostettavien kohteiden määrä ja pinta-alat kasvavat jatkuvasti. Esimerkiksi seuraavan 10 vuo-

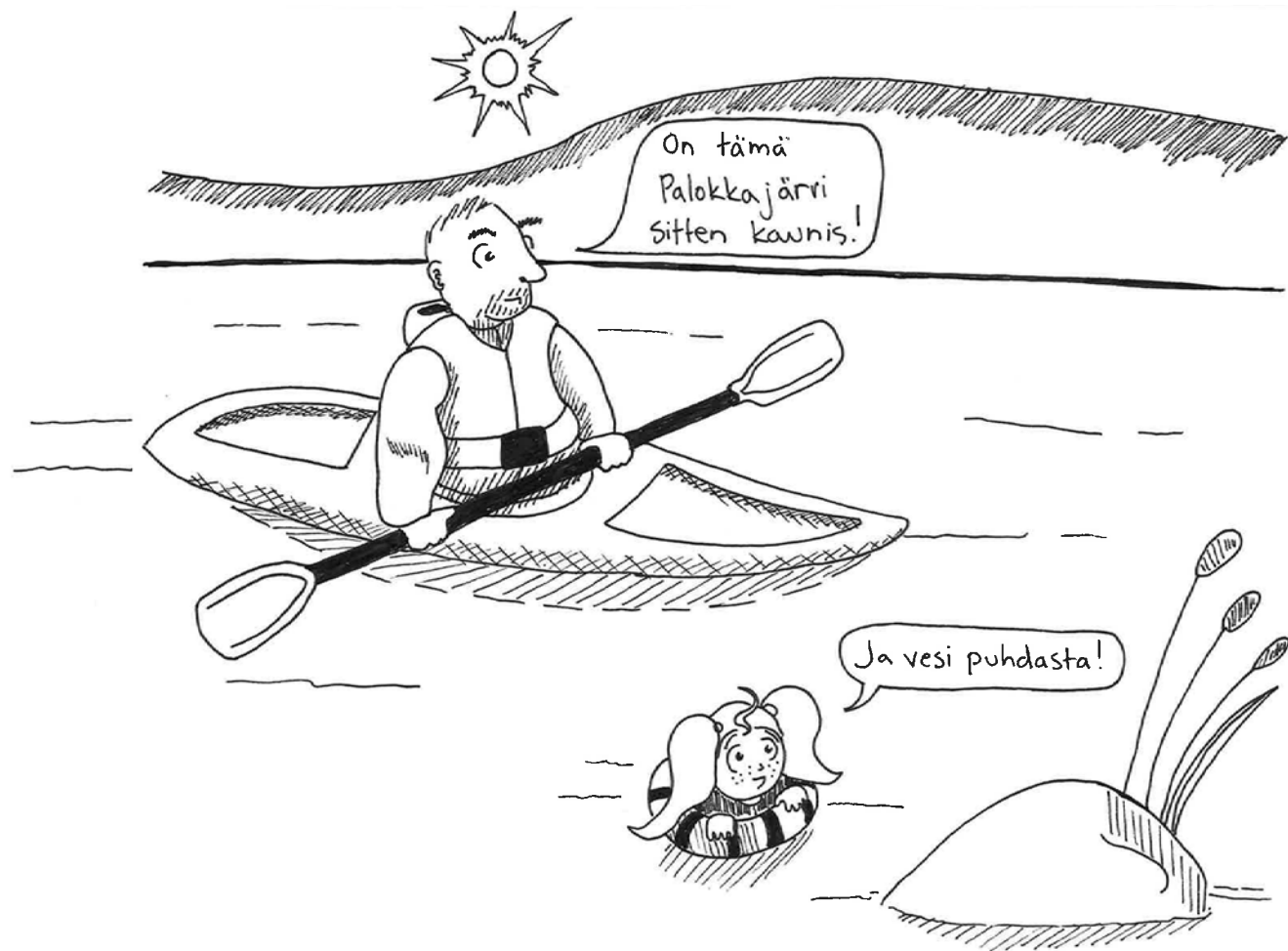
den aikana toteutettaviksi suunnitellut yhdyskuntatekniikan uudet viherinvestoinnit lisäävät nykyisellä tavalla hoidettuna viheralueiden ylläpitokustannuksia noin 250 000 euroa/vuosi.

Rakennettujen puistojen, julkisten rakennusten pihojen sekä ulkoliikunta-alueiden uudis- ja korvausinvestoinnit Jyväskylässä ovat tällä hetkellä n. 2,5-3 miljoonan euron vuositasolla. Summa vaihtelee riippuen esim. liikuntapalvelujen ja Jyväskylän Tilapalvelun vuosittaisista investointiohjelmista. Erityisesti lähiliikuntapaikkojen kehittäminen edellyttää nykyistä määrätietoisempaa palveluiden ohjelmointia ja esim. koulujen piha-alueiden kunnostushankkeita myös tilanteissa, joissa itse koulurakennuksiin ei kohdistu hanketta. Jatkossa on tarkoitus tiivistää yli vastuualueiden tapahtuvaa lähiliikuntapaikkojen ohjelmointia mm. vuosittain valtiolta haettavien lähiliikuntapaikkojen rakentamisavustuksien saamiseksi. Ikääntyneiden lähiympäristöjen kehittäminen ei vaatine niinkään investointimäärärahojen lisäämistä, vaan lisäpanostusta suunnitteluvaiheessa oikeanlaisten ratkaisujen löytämiseksi.

Uudenlaisten toimintamallien ja yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen tulee senkin olla yhtenä osana ratkottaessa taloudellisia kysymyksiä. Viherpolitiikan ajatuksena on synnyttää uusia tai herättää henkiin unohtuneita yhteistyömuotoja asukkaiden, yhdistysten ja yritysten kanssa. Viherpolitiikan toimenpiteenä esitetään mm., että sivistyspalveluiden budjettiin osoitetaan vuodesta 2013 alkaen määräraha talkooavustuksille, joita mm. kyläyhdistykset voivat hakea lähiympäristönsä viherpalveluiden ylläpitoon. Viherhoitosopimukset, puistokummitoiminta, asukkaiden ja yhdistysten ym. tahojen aloitteet esim. viheralueiden väliaikaisen käytön järjestämiseksi ovat pieniä teemoja, joista voi parhaimmillaan tuloksena olla merkittävä, ympäristön ja palveluiden laatutasoa nostava toimenpiteiden kokonaisuus.

Ylläpidon kohteena olevista viheralueista entistä suurempi osa tulee jatkossa olemaan metsiä, laidunalueita, peltoja yms., joiden ylläpito on edullisempaa kuin rakennettujen puistojen hoito. Avomien alueiden osalta on jatkossa tärkeää löy-

tää ratkaisuja myös mahdollisten vuokratiljelystä pois jäävien arvokkaimpien peltoalueiden ylläpidon turvaamiseksi. Kaupunkimaiseman laadun vuoksi myös väliaikaisesti viheralueina käsiteltävien alueiden hoitoon on löydettävä ratkaisuja.

Seuranta ja yhteystiedot

Viherpolitiikan toteutumista seurataan jatkossa kaupungin viherryhmän toimesta. Viherryhmän kokoonpano:

- PJ Mervi Vallinkoski, maisema-arkkitehti, kaupunkirakennepalvelut, puh. 014-266 5060
- Siht. Paula Tuomi, kaavasuunnittelija, kaupunkirakennepalvelut, puh. 014-266 5059
- Vesa Lehtinen, kaupunginpuutarhuri, kaupunkirakennepalvelut, puh. 014- 266 5146
- Marko Kemppainen, metsäpäällikkö, kaupunkirakennepalvelut, puh. 014-266 5092
- Heikki Sihvonen, ympäristösuojelusuunnittelija, kaupunkirakennepalvelut, puh. 014-266 5176
- Marjut Koivisto, projektipäällikkö, Jyväskylän Tilapalvelu, puh. 014-266 8238
- Kari Häkkinen, ulkoilualueiden esimies, liikuntapalvelut, puh. 014-266 4291

Sähköposti: etunimi.sukunimi@jkl.fi

Viherryhmä kokoontuu keskimäärin kerran kahdessa kuukaudessa. Viherpolitiikka on tarkoitus päivittää vuonna 2017 alkavan valtuustokauden aikana.

Liitteet

- Liite 1 Viherpolitiikan kärkihankkeet periaatteittain, vuosittain ja vastuutahoittain
- Liite 2 Viherpolitiikan jatkuvat toimenpiteet periaatteittain ja vastuutahoittain
- Liite 3 Viheralueisiin liittyviä suunnitelmia ja selvityksiä

Liite 1 Viherpolitiikan kärkihankkeet periaatteittain, vuosittain ja vastuutahoittain

Lyhenteet: VihR=kaupungin viherryhmä, KRP=kaupunkirakennepalvelut, LI=liikuntapalvelut, TI=Jyväskylän Tilapalvelu, Muu=muu taho (avaus Muuta-sarakkeessa)

Viherasiat ovat yhteisiä

Kärkihanke	2012	2013	2014	2015	2016	Vastuutaho	Muuta
Viheralueiden arvokartoitus						KRP	
Viherpalveluiden ohjelmointi, Kymppi ^R -rajapinta						KRP, LI, TI	jatkuvaa
Laatukartoituksen laadinta						KRP	
Viheralueita koskevien internet-sivujen uudistaminen						VihR	

Liikkeelle lähiympäristöön

Kärkihanke	2012	2013	2014	2015	2016	Vastuutaho	Muuta
Lähiliikuntaohjelman laatiminen ja toteutus						Muu	ohjelman laatimisen vastuutahona Pihalla-ryhmä, toteutus eri tahoilla jatkuvaa
Pohjanlammen lähiliikuntapaikan toteuttaminen						KRP, LI, TI	
Virkistysreittien kokonaisuohjelmointi (osana muuta palveluiden ohjelmointia) ja toteutus						KRP, LI	ohjelmointi ja reittien toteutus jatkuvaa
Palvelutalojen ja niiden lähiympäristöjen toimenpideselvitys						KRP, TI, Muu	tehdään yhteistyössä vanhuspalveluiden ja rakennuttajien kanssa
Palvelutalon piha -pilottihanke						KRP, TI	esim. Keljon vanhainkoti

Päijänteelle

Kärkihanke	2012	2013	2014	2015	2016	Vastuutaho	Muuta
Naissaaren kokonaissuunnitelma						KRP	ajoitus riippuu kaavoitusaikatauluista
Jääskelän osayleiskaavan muuttaminen						KRP	
Päijänteen alueen kaavoitus ja kyläselvitykset						KRP	ajoitus riippuu kaavoitusaikatauluista
Päijänteen kohteista tiedottaminen ja internet-sivujen kehittäminen						VihR	

Kehä Vihreä

Kärkihanke	2012	2013	2014	2015	2016	Vastuutaho	Muuta
Kokonaissuunnitelman laatiminen						KRP, Muu	kokonaissuunnitelman laatimiseen sisältyy myös kulttuuritapahtumien ja – muiden erityiskysymysten huomioon ottaminen alueella, yhteistyö mm. kulttuuripalvelujen kanssa
Tourujoen palauttamisen suunnittelu ja joen varren hoitosuunnitelma						KRP	Ajoitus etenee Kankaan hankkeen aikataulussa
Harjun kunnostus aloitetaan maisemasuunnitelman mukaisesti						KRP, LI	Osa toimenpiteistä ajoittuu myös v. 2017 ja siitä eteenpäin

Kierretään Kehä Sinisiä

Kärkihanke	2012	2013	2014	2015	2016	Vastuutaho	Muuta
Tuomiojärven rantaraitin ja siihen liittyvien palveluiden toteutuksen aloitus						KRP, LI	Toteutus jatkuu v. 2016 jälkeenkin
Palokkajärven rantaraitin suunnittelu						KRP	
Mobiilisovellukseen pohjautuvan opastuksen kehittämisprojekti						Muu	Vastuutahona innovaatiopalvelut, vihertoimijat osallisena ja toteuttajana
Mobiilisovelluksen kokeiluprojekti Jyväsjärvellä						KRP	Valmiina asuntomessuihin mennessä v. 2014
Haukanniemen kehittämissuunnitelma						KRP	Reittien ja nuotiopaikan toteutus mahdollisesti v. 2016 alkaen

Uudenlaista kaupunkivihreää

Kärkihanke	2012	2013	2014	2015	2016	Vastuutaho	Muuta
Vihertehokkuus-pilottiprojekti asuntomessuilla						KRP, muu	toteuttajina yksityiset rakentajat sekä yritykset
Kankaan pihojen, puistojen ja hulevesiaiheiden maisema-arkkitehtuurikilpailu						KRP	
Kankaan alueellisen ylläpidon toimintamallin kehittäminen						KRP, Muu	Kankaalla meneillään TEKES-hanke, jossa kehitetään alueellisen ylläpidon toimintamallia, viheralueet ja pihat yksi osa kokonaisuutta

Maiseman muisti

Kärkihanke	2012	2013	2014	2015	2016	Vastuutaho	Muuta
Laaditaan kaupungin omistamien avoimien alueiden arvotus ja toimenpidesuositukset, toteutus käynnistetään						KRP	Yhteistyössä mm. museon kanssa
Kyläselvitysten laadinta						KRP	Jatkuvaa, ajoitus riippuu mm. kaavoitusohjelmasta

Liite 2 Viherpolitiikan jatkuvat toimenpiteet periaatteittain ja vastuutahoittain

Lyhenteet: VihR=kaupungin viherryhmä, KRP=kaupunkirakennepalvelut, LI=liikuntapalvelut, TI=Jyväskylän Tilapalvelu, Muu=muu taho (avaus Muuta-sarakkeessa)

Viherasiat ovat yhteisiä

Toimenpide	Vastuutaho	Muuta
Asukkaiden osallistumismenettelyjen järjestäminen mm. suunnitteluhankkeissa	KRP, LI, TI	
Yhteisöllisyyden tukeminen, erityisten hoitoavustusten myöntäminen esim. kyläyhdistyksille	Muu	avustusten myöntäminen hakemusten perusteella vuosittain, rahat osoitetaan siviilipalveluiden budjetista
Järjestetään vuosittain viherseminaari	VihR	
Nimikäytäntöjen yhtenäistäminen	LI	
Viherhoitolomakkeen käyttäminen	KRP	käytön lisääminen
Nimikkopuistotoiminta elvytetään	KRP	jatkuvaa
Yhteistyö Nuorisovaltuuston, Lasten Parlamentin, vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston kanssa	VihR	jatkuvaa

Liikkeelle lähiympäristöön

Toimenpide	Vastuutaho	Muuta
Suunnittelu- ym. yhteistyö lasten, nuorten, ikääntyneiden ym. erityisryhmien vaatimusten huomioon ottamiseksi	KRP, TI, Muu	Eryityskysymysten esille tuonti mm. kaavoitushankkeissa, lupa- ja sopimusvaiheessa, yhteistyö rakentajien ja käyttäjien kanssa
Helpot Ladut -projekti	LI	Kertaluonteinen projekti alkaen v. 2013, latujen ylläpito jatkuvaa
Lähimetsien hoito helpon kulun varmistamiseksi	KRP	Toiminta jatkuvaa, lähimetsien hoidon yhteydessä
Koulujen ja päiväkotien lähimetsä- ja luontokohteiden kehittäminen	KRP, Muu	Yhteistyö koulujen ja päiväkotien kanssa, kohteiden esittäminen näiden aloitteesta

Päijänteelle

Toimenpide	Vastuutaho	Muuta
Päijänteen ranta-alueiden palveluja ja toimintoja kehitetään ja ylläpidetään	KRP, LI	toiminta jatkuvaa
Yhteistyö alueellisten viranomaisten, yritysten, kolmannen sektorin ym kanssa	Muu	toiminta jatkuvaa, viherpuoli yksi toimijataho

Kehä Vihreä

Toimenpide	Vastuutaho	Muuta
Opastuksen, reitistön ja valaistuksen toteutus	KRP, LI	jatkuvaa
Järjestetään tempauksia ja tapahtumia	VihR, Muu	tiedotetaan ja kannustetaan muita tahoja järjestämään tapahtumia

Kierretään Kehä Sinisiä

Toimenpide	Vastuutaho	Muuta
Reitistön ja sen varren palvelujen toteuttaminen kaavojen ja muiden suunnitelmien mukaisesti	KRP, LI	jatkuvaa
Lähiretkeilyyn, pyörämatkailun ym kehittäminen yhteistyössä mm. matkailupuolen kanssa	KRP, LI, Muu	jatkuvaa

Uudenlaista kaupunkivihreää

Toimenpide	Vastuutaho	Muuta
Vihertehokkuus-työkalun ja siihen liittyen mm. viherkattojen käyttöönoton edistäminen	KRP, TI	jatkuvaa, mahdollinen Tilapalvelun hankepilotti, vihertehokkuuden huomioon ottaminen ajankohtaisissa kaavakohteissa yhteistyössä rakentajien ym. yritysten kanssa
Järjestetään tempauksia ja tapahtumia mm. ympäristö/kaupunkitaiteeseen liittyen ja lähiviljelyn edistämiseksi	VihR, Muu	tiedotetaan ja kannustetaan muita tahoja järjestämään tapahtumia
Kankaan erityisenä teemana uudenlainen kaupunkivihreä, suunnittelu ja toteutus osana Kangas-hanketta	KRP	jatkuvaa

Maiseman muisti

Toimenpide	Vastuutaho	Muuta
Perinteisten viherrakentamisen ja ylläpidon ratkaisujen sekä luonnonmukaisempien käytäntöjen välille etsitään lisää vaihtoehtoja	KRP	jatkuvaa
Perinnemaisemista tiedotetaan osana muusta viheralueista tiedottamista	VihR	jatkuvaa

Liite 3 Viheralueisiin liittyviä suunnitelmia ja selvityksiä

Seuraavaan on koottu tuoreimpia ja keskeisimpiä, Jyväskylän kaupungin teettämiä suunnitelmia ja selvityksiä liittyen viheralueisiin. Jotkut näistä löytyvät internetistä, ja kyseisiin kohtiin on liitetty viherpolitiikan valmistumisen aikoihin toiminut linkki.

Jyväskylän ekologinen viherverkko, selvitysluonnos. Kaavoitus. 2012.

Jyväskylän kaupungin liikuntaverkon kehittäminen. Liikuntapalvelut. 2011.

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/45120_Liikuntaverkko_loppuraportti_2011.pdf

Jyväskylän kaupungin metsäsuunnitelma. Metsätoimi. (jatkuvasti päivittyvä)

<http://www.netforest.fi/jyvaskyla/index.jsp>

Jyväskylän kaupungin vireillä oleva yleiskaava. (luonnosvaihe keväällä 2012)

<http://www.jkl.fi/kaavoitus/yleiskaava>

Jyväskylän merkittävät luontokohteet I. Ympäristötoimi. 2007.

http://www2.jkl.fi/kaavakartat/viherosayleiskaava/luontoselvitys_2007.pdf

Jyväskylän merkittävät luontokohteet II. Ympäristötoimi. 2009.

http://www2.jkl.fi/kaavakartat/jkl_yleiskaava/JKL_luontokohteet2_2009.pdf

Jyväskylän ulkoilumahdollisuuksien selvitys. Liikuntapalvelut. 2011.

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/46928_Sulka_Jkl_vedos.pdf

Jyväskylän ulkoilupalvelut. Liikuntapalvelut. 2012.

<http://jyvaskyla.netpaper.fi/789>

Maisemaselvitys, luonnos. Kaavoitus. 2008.

http://www2.jkl.fi/kaavakartat/viherosayleiskaava/maisemaselvitys_2008.pdf

Maisema- ja viheralue selvitys, luonnos. Kaavoitus. 2012.

Viheralueiden arvojen kartoitus, luonnos. Kaavoitus. 2008.

http://www2.jkl.fi/kaavakartat/viherosayleiskaava/viherarvot_raportti_luonnos08.pdf

Jyväskylän seudun liikuntasuunnitelma. Liikuntapalvelut. 2010.

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/40993_Seudullinen_liikuntasuunnitelma_2010.pdf

Jyväskylän virkistysreitit selvitys. Kaavoitus. 2010.

http://www2.jkl.fi/kaavakartat/viherosayleiskaava/virkistysreitit selvitys_2010.pdf

Viherpalveluohjelma. Yhdyskuntatekniikka. 2010/2012.

<http://www.jyvaskyla.fi/puistot/suunnittelu/viherpalveluohjelma>

Viherosayleiskaava, luonnos. Kaavoitus. 2008.

<http://www.jyvaskyla.fi/kaavoitus/viherosayleiskaava>

